

PRELIMINARY EXAMINATION FOR PART IA OF THE
CLASSICAL TRIPOS

Tuesday 20 April 2004 9 to 12

Paper 1

LATIN TRANSLATION

*Candidates must answer **all** questions in **Sections A**.*

*Candidates must answer **one** question from **Section B**.*

All questions carry equal weight.

*Answers from **each** Section **must** be written in a separate booklet.*

*Write your **number** (not your name) on the cover of **each** Section booklet.*

**You may not start to read the questions
printed on the subsequent pages of this
question paper until instructed that you
may do so by the Invigilator**

SECTION A

Answer all questions

A1 *Translate:*

quaeret quispiam: 'quid? illi ipsi summi uiri, quorum uirtutes litteris proditae sunt, istane doctrina quam tu effers laudibus eruditi fuerunt?' difficile est hoc de omnibus confirmare, sed tamen est certum quid respondeam. ego multos homines excellenti animo ac uirtute fuisse et sine doctrina, naturae ipsius habitu prope diuino per se ipsos et moderatos et grauis exstitisse fateor: etiam illud adiungo: saepius ad laudem atque uirtutem naturam sine doctrina quam sine natura ualuisse doctrinam. atque idem ego hoc contendo: cum ad naturam eximiam et inlustrem accesserit ratio quaedam conformatioque doctrinae, tum illud nescioquid praeclarum ac singulare solere existere. ex hoc esse hunc numero quem patres nostri uiderunt, diuinum hominem. Africanum, ex hoc C. Laelium, L. Furium, moderatissimos homines et continentissimos, ex hoc fortissimum uirum et illis temporibus doctissimum, M. Catonem illum senem.

CICERO *Pro Archia Poeta* 15-16

A2 *Translate:*

quod si ipsi haec neque attingere neque sensu nostro gustare possemus, tamen ea mirari deberemus, etiam cum in aliis uideremus. quis nostrum tam animo agresti ac duro fuit ut Rosci morte nuper non commoueretur? qui cum esset senex mortuus, tamen propter excellentem artem ac uenustatem uidebatur omnino mori non debuisse. ergo ille corporis motu tantum amorem sibi conciliarat a nobis omnibus; nos animorum incredibilis motus celeritatemque ingeniorum neglegemus? quotiens ego hunc Archiam uidi, iudices – utar enim uestra benignitate, quoniam me in hoc nouo genere dicendi tam diligenter attenditis – quotiens ego hunc uidi, cum litteram scripsisset nullam, magnum numerum optimorum uersuum de eis ipsis rebus quae tum agerentur dicere ex tempore, quotiens reuocatum eandem rem dicere commutatis uerbis atque sententiis!

CICERO *Pro Archia Poeta* 17-18

A3 *Translate:*

rumor in ambiguo est; aliis uiolentior aequo uisa dea est, alii laudant dignamque seuera uirginitate uocant: pars inuenit utraque causas. sola Iouis coniunx non tam, culpetne probetne, eloquitur, quam clade domus ab Agenore ductae gaudet et a Tyria collectum paelice transfert in generis socios odium; subit ecce priori causa recens, grauidamque dolet de semine magni esse Iouis Semelen; dum linguam ad iurgia soluit, 'profeci quid enim totiens per iurgia?' dixit, 'ipsa petenda mihi est; ipsam, si maxima Iuno rite uocor, perdam, si me gemmantia dextra sceptrum tenere decet, si sum regina Iouisque et soror et coniunx, certe soror. at, puto, furto est contenta, et thalami breuis est iniuria nostri. concipit: id deerat; manifestaue crimina pleno fert utero et mater, quod uix mihi contigit, uno de Ioue uult fieri: tanta est fiducia formae. fallat eam faxo; nec sum Saturnia, si non ab Ioue mersa suo Stygias penetrabit in undas.'

OVID *Metamorphoses* III 253-272

SECTION B

*Answer one question***B1** *Discuss:*

monte fere medio est, cingentibus ultima siluis,
 purus ab arboribus, spectabilis undique, campus: 710
 hic oculis illum cernentem sacra profanis
 prima uidet, prima est insano concita cursu,
 prima suum misso uiolauit Penthea thyrso
 mater et 'o geminae' clamauit 'adeste sorores,
 ille aper, in nostris errat qui maximus agris,
 ille mihi ferendus aper.' ruit omnis in unum 715
 turba furens; cunctae coeunt trepidumque sequuntur,
 iam trepidum, iam uerba minus uiolenta loquentem,
 iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.
 saucius ille tamen 'fer opem, matertera' dixit
 'Autonoe! moueant animos Actaeonis umbrae!' 720
 illa, quis Actaeon, nescit dextramque precantis
 abstulit, Inoo lacerata est altera raptu.
 non habet infelix quae matri bracchia tendat,
 trunca sed ostendens deiectis uulnera membris
 'adspice, mater!' ait. uisis ululauit Agaue 725
 collaque iactauit mouitque per aera crinem
 auulsumque caput digitis complexa cruentis
 clamat: 'io comites, opus haec uictoria nostrum est!
 non citius frondes autumnis frigore tactas
 iamque male haerentes alta rapit arbore uentus, 730
 quam sunt membra uiri manibus direpta nefandis.
 talibus exemplis monitae noua sacra frequentant
 turaque dant sanctasque colunt Ismenides aras.

OVID *Metamorphoses* III 708–733

[TURN OVER

B2 *Discuss:*

hic puer et studio uenandi lassus et aestu
 procubuit faciemque loci fontemque secutus,
 dumque sitim sedare cupit, sitis altera creuit, 415
 dumque bibit, uisae correptus imagine formae
 spem sine corpore amat, corpus putat esse, quod umbra est.
 adstupet ipse sibi uultuque inmotus eodem
 haeret, ut e Pario formatum marmore signum;
 spectat humi positus geminum, sua lumina, sidus 420
 et dignos Baccho, dignos et Apolline crines
 inpubesque genas et eburnea colla decusque
 oris et in niueo mixtum candore ruborem,
 cunctaque miratur, quibus est mirabilis ipse:
 se cupit imprudens et, qui probat, ipse probatur, 425
 dumque petit, petitur, pariterque accendit et ardet.
 inrita fallaci quotiens dedit oscula fonti,
 in medias quotiens uisum captantia collum
 bracchia mersit aquas nec se deprendit in illis!
 quid uideat, nescit; sed quod uidet, uritur illo, 430
 atque oculos idem, qui decipit, incitat error.
 credule, quid frustra simulacra fugacia captas?
 quod petis, est nusquam; quod amas, auertere, perdes!
 ista repercussae, quam cernis, imaginis umbra est:
 nil habet ista sui; tecum uenitque manetque; 435
 tecum discedet, si tu discedere possis!

OVID *Metamorphoses* III 413–36